

וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם, (ל"ז י"ב).

לרעות את צאן, פירש רש"י נקוד על את, שלא הלכו אלא לרעות את עצמן, ע"כ.

וביאר בשפתי חכמים, וזה לשונו, פירוש, דאי לא היה נקוד על את, היה את דבוק לצאן, והוה פירושו <<<

אלה תלדות יעקב – יוסף.

א

וישמע ראובן ויצהו מידם, איתא במדרש (הובא בדרשות חתם סופר¹), אהא דכתיב **הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים**, **דהדודאים נתנו ריח** - זה ראובן בשעה שהציל את יוסף, **ועל פתחינו כל מגדים** - זה נר חנוכה שעל הפתח, ע"כ.

ולכאורה צריך ביאור מה השייכות של שני דברים אלו, ואין הכי נמי **דהדודאים** רמז לראובן, שהרי הוא הביא את הדודאים שגרם ללידת יוסף², אבל מה הקשר לנר חנוכה שמצותו על יד הפתח, וצריך ביאור.

ב

הנה מבואר ברמב"ן שמה שסיפרה התורה מעשה האבות ומה שקרה להם, הכל סימן לבנים³, שזה הכנה למה שיקרה אחר כך לבני ישראל.

עיין מה שכתב בהקדמה לספר שמות, וזה לשונו, ספר בראשית שהוא ספר היצירה בחודש העולם ויצירת כל נוצר ובמקרי האבות כולם, שהם כעין יצירה לזרעם, מפני שכל מקריהם ציורי דברים, לרמז להודיע כל העתיד לבא להם, ע"כ, וחזר ושנה דבר זה כמה פעמים בפירושו, עיין מה שכתב בפרשת לך לך (י"ב ו'), וזה לשונו, אומר לך כלל תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב, והוא ענין גדול הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה, ואמרו כל מה שאירע לאבות סימן לבנים, ולכן יארכו הכתובים בספור המסעות וחפירת הארות ושאר המקרים, ויחשוב החושב בהם כאלו הם דברים מיותרים אין בהם תועלת, וכולם באים ללמד על העתיד, כי כאשר יבוא המקרה לנביא משלשת האבות, יתבונן ממנו הדבר הנגזר לבא לזרעו, ע"כ.

והנה אף שבכלל מעשה אבות יש סימן לבנים, אך מצינו שביחוד יש סימן לארבע הגלויות העתידים לבוא על ישראל.

והנה הם הארבע גלויות המבוארים בספר דניאל, (ב' ל"א ואילך), עיין שם. וענין הגלות מצינו בפירוט במעשה אבות כמה פעמים.

ג

והנה עוד מבואר בדברי הגר"א ביהל אור פרשת שלח (קס"ב, י"ט ע"ד),

(1) ועי' במג"ה שם שלא מצא מקור למדרש זה, (ובילקוט אליעזר כת' שמואל בפירוש זרע אברהם למ"ר פר' זו בשם מדרש חזית), אכן החת"ס ובניו ותלמידיו ותלמידי תלמידיו, היו דורשין מדרש זה בחנוכה מידי שנה בשנה.

(2) בעקפיין, אך יש אומרים שהדודאים עצמם מסוגלים לבנים עיין באור החיים ובספורנו, ועי' באבע"ז וברמב"ן, וברבינו בחיי שם, אמנם עי' בזה"ק (ח"א קנ"ו: קנ"ז), שהם רק סיוע למי שמתעכב ולא לעקרנות, ורחל לא נפקדה אלא בתפילה.

(3) ועי' ב"ר (מ' ו'), אמר הקב"ה לא"א צא וכבוש את הדרך לפני בניך, (אכן מצינו מושג זה גם בשאר מקומות במובן אחר, עי' סוטה (ל"ד), אך לגבי האבות זה בא כהכנה על העתיד).

שכתב, דמכירת יוסף גרם החורבן, והוא נמכר ארבעה פעמים (פסי"ם), לכן נמכרנו ארבעה פעמים בארבע גלויות וכו', עיין שם.

ועל פי זה נראה לבאר, דהא דכתיב **אלה תלדות יעקב יוסף**, שפירושו הוא, שיוסף הוא המשך המעשה אבות שהם סימן לבנים⁴, והיינו שגם במעשה יוסף יש סימן לדורות.

והנה מצינו שבמיוחד יש רמז במעשה יוסף לגלות יון, שאצל יוסף אחיו שטמוהו ונלחמו עמו, וכן בגלות יון המתיוונים שהיו אחים של בני ישראל, נלחמו עימם וגרמו לירידה של עם ישראל⁵, וכן יוס"ף הוא בגימטריא אנטיכו"ס (156).

ולפי זה מובן אמאי דייקא בהצלת יוסף יש סימן להצלת עם ישראל בימי גלות יון, דכאן הוא הסימן לבנים.

ד

והנה אף שמעשה יוסף מרמז על גלות יון, מכל מקום אכתי צריך ביאור מה השייכות הצלת ראובן להדלקת נרות בפתחי הבתים.

ונראה, דהנה יש להתבונן בעיקר הגלות שהיה בימי מלכות יון, ועיין במגילת אנטיכוס⁶, (ט), שהיונים רצו להפר הברית של שבת חודש ומילה, ע"כ, ומבואר שבגלות יון בני ישראל היו בסכנה בשלושה דברים אלו, שהם שבת חודש ומילה⁷.

וענין גזירות אלו יש לבאר על פי הא דאיתא במגילה (י"א), שדרשו חז"ל אהא דכתיב בתוכחה, **ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלקיהם**, שדרשו פסוק זה על הארבע גלויות, והנה יש שם בגמרא כמה דרכים איך נרמז גלות יון בפסוק זה, לפי שמואל דכתיב **לא מאסתים** בימי יוונים, ובמתניתא תנא **ולא געלתים** בימי יוונים וכו', והנה עיין עוד במהרש"א שם, שהביא ילקוט שדרשו (לפי סדר הגלויות) דהא דכתיב **לכלתם** היינו בימי יונים, עיין שם.

ובפשטות יש לומר שכולם נכונים, ואלו ואלו דברי אלקים חיים הם, רק שכל אחד דרש פסוק זה על פרט אחר, והיינו שבזמן היוונים היו שלוש סיבות שהיה אפשר שהקב"ה חס ושלם ימאס בהם ויגעל אותם ויכלם, וברוב חסדיו לא עשה כן.

ונראה דהנך שלוש סיבות הן הן מה שגזרו היונים על ישראל, דאם עם ישראל חס וחלילה היו מקיימים גזירותיהם אז חס וחלילה היו נמאסים ונגעלים ומתכלים.

והיינו דכנגד גזירת המילה, דרשו **לא מאסתים**, שאם אינם נימולים ראויים

(4) ועי' מש"כ בליקוטי נ"י וישב תשפ"ב, שיוס"ף גימ' ו' הויו"ת, אחד פחות מיעק"ב, שגימ' ז' הויו"ת, אחד פחות מיצח"ק שגימ' ח' הויו"ת, פחות מאברהם וכו', עיי"ש.

(5) [והנוכה בחי' ספי' הוד, ספי' הח', וכן בברכת ויתן לך הברכה הח' היא **לאחיה**, וכן אחוה היא הברכה הג' לפני האחרונה, ועי"ן].

(6) הוזכר בתוס' ר"ד סוכה (מ"ד:), עיי"ש.

(7) וכן יש לדייק בלשון הרמב"ם ריש פ"ג דהל' חנוכה, עיי"ש.

הם להיות מאוסים, שערל הוא מאוס (עיין נדרים ל"א:6), ואף על פי כן לא מאסתים, וכנגד מה שגזרו לבטל קידוש החודש, שזה מיוחד לעם ישראל שמונים ללבנה, והוא עטרת תפארת לבני ישראל שהם עתידים להתחדש כמותה ואינם נפליים, קאמר ולא געלתיים, דבלי קידוש החודש, היו נפליים ומתגעלים, וכנגד מה שגזרו לבטל מהם את השבת, שהיא אות ברית בין הקב"ה לעם ישראל, ומי שמחלל שבת נכרת, שזה כילוי, קאמר לכלתם, ודו"ק.

ונראה שזה הביאור במה שאיתא בזוהר הקדוש פרשת פקודי (רל"ז), שפרשת פרה אדומה מרמזת על הארבע גלויות, והא דכתיב אשר אין בה מום מרמז על מלכות יון, עיין שם, והיינו דבימי היונים היה גזירה על שלימות של עם ישראל, מחמת שלושת אלו הבחינות, אכן עם ישראל עמדו בנסיון ונמצאו שלמים בלי מום, ולא מאסתים ולא געלתיים לכלתם, ודו"ק.

ה

ונראה שענין שלימות זו, מצינו אצל יוסף שהיה שלם בכל, אף שהיה בנסיון, ובשכר שעמד במבחן זכה ליקוח מיעקב שכ"ם אחד על אחיו, (וכמו שכתוב בפרשת ויחי).

והיינו, דהנה כשיעקב בא לשכם כתוב ויבא יעקב שלם עיר שכם, פירוש דבכדי לקבל שכם, צריך להיות שלם.

וענין שלימות פירש רש"י שלם בגופו, שלם בממונו, שלם בתורתו, ועיין

(8 ועי' גם יבמות (ע"ב:)).

בכתבי ר' שמשון מאוסטראפול"א (עיין ליקוטי שושנים), שהביא מהרמב"ם במורה נבוכים, שמהשבע כוכבי לכת (כל"ש צמח"נ), ארבע מורים על הטובה, ושלוש, שהם שבתאי לבנה ומאדים, מורים על הרעה, ושבתאי מכה את הגוף, ולבנה מכה את האדם בתורה, ומאדים מכה את האדם בממון, ופירש שם, שזה הכוונה ויבא יעקב של"ם, ששל"ם ראשי תיבות ש'בתאי ל'בנה מ'אדים, שהיה שלם משלוש בחינות אלו, שלא השפיעו עליו לרעה, והיה שלם בגוף בתורה ובממון, עיין שם.

ונראה לבאר שכוכב שבתאי מרמז על שבת⁹, שהוא מלשון שובת¹⁰, שזה יום מנוחה להגוף, ואם שומר שבת נמצא שלם בגופו, ואינו מושפע משבתאי.

וכוכב לבנה מורה על החודש, שהיא התחדשות, והיא עטרת תפארת לישראל וכו', וכשהיא שולטת בלילה אז היה זמן לימוד התורה, וכמו שאמרו (עיין עירובין ס"ה), לא איברי סיהרא אלא לגירסא.

וכוכב מאדים יש לומר שמורה על המילה, עיין שבת (קנ"ו), שמי שנולד במאדים יהי גבר אשיד דמא וכו' אי מוהלא (והיינו שלוקח מידתו לטובה), עיין שם, והנה ענין המילה זה השפעה, דכל השפע תלוי בשמירת הברית שלא יהיה לבטלה, (כמבואר בספרים), וממילא מי שאין לו זכות המילה¹¹ יכול להיות מושפע לרעה על ידי כוכב מאדים.

ומבואר שמי שנמצא של"ם בשלוש בחינות אלו, ואין בו מום, הוא הזוכה

(9 ועי' רש"י סנהדרין (ס"ד), שסבטאי הוא שם יהודי, ולכאו' משה' נקרא נהר השובת בשבת סבטיון, עיי"ש (ס"ה:)).

(10 ועי' שבת (קנ"ו), שהוא השולט בשבת.

(11 עי' משכ' הרמב"ם בטעם ברית מילה.

פרפראות/המשך

התיבות, ולא ניתן לידרש, או (לרבי עקיבא) הוא בא לרבות אפילו דבר הטפל. ונראה דכאן שיש נקודות, הוה כאילו כתוב שני פעמים את, והיינו שכאן יש לדרוש תיבת את גם מלשון 'עם', וגם שהיא מיותרת, ואם כן הפירוש הוא שהלכו לרעות את הצאן (וכל אחד כמו שדורש את בכל מקום⁴), והלכו גם לרעות (את) עם הצאן, פירוש שהלכו לרעות ביחד עם הצאן, והיינו לרעות את עצמן, והא שלא נכתב אלא פעם אחת לגלות שלא הלכו אלא לרעות את עצמם, ודו"ק.

***

ויקמו כל בניו וכל בנתיו לנחמו וגו', (ל"ז ל"ה).

פירש רש"י, וזה לשונו, וכל בנתיו, רבי יהודה אומר, אחיות תאומות נולדו עם כל שבט ושבט, ונשאום, רבי נחמיה אומר, כנעניות היו, אלא מהו וכל בנתיו, כלותיו, שאין אדם נמנע מלקרוא לחתנו בנו ולכלתו בתו, ע"כ.

ובביאור המחלוקת נראה, דבעצם קשה מה שכתוב כאן וכל בנתיו, שהיה יכול לכתוב 'ויקמו בניו ובנתיו לנחמו', ומאי וכל וצריך לומר שזה בא לרבות. והנה עיין מנחות (י"א:), דמצינו מחלוקת לגבי כל אי פירושו כולו או כל דהו, עיין שם דרבי יהודה ורבי שמעון סברי שכל פירושו כל דהו, ורבי מאיר סבר שכל פירושו כולו⁵.

ואפשר שזה מה דלפיגי כאן, דרבי יהודה (לשיטתיה), סבירא ליה כל פירושו כל דהו, דגם התאומות אף שטפלות הן, מכל מקום נכללו בהא דכתיב וכל, ולרבי נחמיה כל פירושו כולו, פירוש שאף כלותיו נקראות

לרעות את הצאן, אבל עכשיו דנקוד על את, אם כן הוה כאילו אינו נכתב לגמרי את, ואם כן לא הוי לרעות דבוק לתיבה שלאחריו, והוה פירוש הלכו לרעות, היינו את עצמן, וצאן אביהן בשכם מלתא באפי נפשיה הוא וכו', ע"כ¹.

ולכאורה מה שכתב דכאילו אינו נכתב את לגמרי צריך ביאור, דעיין רש"י פרשת וירא, אהא דכתיב ויאמרו אליו איה שרה אשתך, שכתב שהכלל הוא, שכל מקום שהכתב רבה על הנקודה, אתה דורש הכתב, וכל מקום שהנקודה רבה על הכתב, אתה דורש הנקודה, עיין שם, פירוש שמסתכלים על האותיות התורה מה שיש יותר, האם יש יותר אותיות עם נקודות, שזה נקרא נקודה מרובה על הכתב, או שיש יותר אותיות בלי נקודות, ואז נקרא כתב רבה על הנקודה, ודו"ק.

והנה היכא שכל התיבה היא עם נקודות, ודאי שדורשים את האותיות הנקודות, והיינו חוץ ממה שכתובה התיבה בעצמה, דהרי הנקודה רבה, אם כן פירוש הנקודות הוא כאילו כתוב כאן שני פעמים את, ולא כאילו אינו כתוב כלל, ודו"ק².

ונראה לבאר, דהנה מצינו שני פירושים לתיבת את בתורה, יש את שפירושו הוא 'עם', (כמו ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב, שפירושו הוא שבאו עם יעקב³), ויש את שהוא מיותר, ובזה יש מחלוקת בין שמעון העמסוני לרבי עקיבא (עיין בבא קמא מ"א:), אם את בא לתפארת

(1 ועי' הלשון בעיקר שפ"ח.

(2 ועי' מש"כ בליקוטי נ"י תשפ"ב ותשפ"ג.

(3 וכן בפר' זו, ויתנכלו אתו, ופי' רש"י שזה עימו, ועי' מש"כ לקמן.

(4 ולר"ע י"ל שבא לרבות דברים הבאים עם הצאן.

(5 ועי' גם סנהדרין ע"ח.

והנה כדי לזכות להיות שלם, צריך קודם להיות בנסיון, וכשעומד בהמבחן אז זוכה, וזה היה אצל יוסף שעמד במבחן זוכה להנצל, וזה הסימן לבנים שיהיו בימי היונים, שעל ידי שיעמדו במבחן יזכו לנס.

1

והנה ענין נסיון זה שהיה בזמן היונים, נראה שהוא מבואר בנבואת חגי, דעיין שם (ב' י'), שבעשרים וארבע לחודש התשיעי (כסלו), היו לו שתי נבואות, ככתוב **בעשרים וארבעה לתשיעי וכו' כה אמר ה' צבאות שאל נא את הכהנים תורה לאמר, והיינו שבדק אותם אם זוכרים את התורה, ועיין שם שהבדיקה הייתה אם יודעים את החילוק בין קודש לטמא, שקודש אף שיגע בדבר אחר אין הדבר השני מתקדש, מה שאין כן טמא אם יגע בו דבר אחר יטמא¹², עיין שם.**

ונראה לבאר שעומק הבחינה הייתה האם יודעים הם להבחין בין ישראל לעמים (ולמתייונים), שאם הגויים יגעו בו יטמא, ואף ישראל שקדושים הם, מכל מקום אינם יכולים לקדש אחרים בנגיעה לחוד, וממילא הם צריכים להזהר מהטמאים מאוד¹³.

והנה אחר נבואה זו קאמר (באותו היום בעשרים וארבע בכסלו) נבואה אחרת, ככתוב **ויהי דבר ה' שנית אל חגי בעשרים וארבעה לחדש לאמר: אמר אל זרובבל וכו' אני מרעיש את השמים ואת הארץ, ופירושו שאחר שיעמדו**

12) ומה שדנו בפסחים (י"ז), אי אשתבש כהני או לא, היינו עפ"י הדרש, אך ביארנו עפ"י פשוטו, עי' במלבי"ם שם.

13) וי"ל שזהו הנס של טמאים ביד טהורים, ודו"ק.

במבחן ויזהרו להבדל מן הטמא לא להטמאות מהם, אז כנגד מה שהגויים רצו להמאס להגעיל ולכלות את עם ישראל, כך יקרה להם שהגויים (היונים) ימאסו ויגעלו ויעשה בהם כליו, וזה מה שכתוב **הפכתי כסא ממלכות פירוש 'ומאסתים', והשמדתי חזק ממלכות הגוים, פירוש 'לכלותם', והפכתי מרכבה ורכביה וגו', פירוש 'וגעלתים', ואדרבה זורבל ימלוך, ככתוב ביום ההוא נאם ה' צבאות אקחך זורבל בן שאלתיאל עבדי נאם ה' ושמתיך כחותם כי בך בחרתי נאם ה' צבאות, וזה כמו שכתוב בנבואת זכריה (שמפטירין בשבת חנוכה), זה דבר ה' אל זרובבל לאמר לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי וגו', ואז יאירו שני בני היצהר, כמבואר שם.**

2

והנה ענין זה נתקיים בימי היונים, שעל ידי שעמדו במבחן זכו לנס חנוכה, וכמבואר בתיקוני זוהר, תיקון י"ג, (כ"ט), שמבאר שם את מידת הוד, שזה שמונת ימי חנוכה, שהם אחר עשרים וארבע יום של חודש כסלו, שזה סוד ברו"ך ש"ם כבו"ד מלכותו לעול"ם וע"ד, שיש בו עשרים וארבע אותיות, ומיד אחר כך (פירוש אחר שקדשו שם כבוד מלכותו), **עלה זית טרף בפיה, שזה שמ"ע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אח"ה, שיש בו עשרים וחמש אותיות, שהשכינה שורה על ישראל בעשרים וחמש בכסלו, וזהו חנוכה** חנו"ך כ"ה, ע"כ, והיינו שעל ידי שעמדו במבחן לקדש שם כבוד מלכותו, זכו שיתגלה עליהם האור של שמע ישראל בחנוכה, שאז מדליקים נרות בפתח ביתם.

ומבואר דבכדי להגיע להגילוי שכינה של חנוכה, קודם מתנסים בחושך

פרפראות/המשך

אבינו לא מת, אמר ליה וכי בכדי וכו' אמר ליה מקרא אני דורש, שנאמר **ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, ע"כ.**

ומבואר שהחיים והמוות של יעקב תלויים בזרעו, אם הם בחיים אז גם הוא בחיים, ואם לאו לא.

והנה עיין מהרש"א שם, שביאר שחיים פירושה חיי הנפש, והקשה אם כן אמאי נקט יעקב טפי מאברהם ויצחק, שגם הם חיים חיי נפש, ותירץ שרק אצל יעקב תלוי בזרעו, מה שאין כן אברהם ויצחק אינם תלויים בזרעם, שהרי היה להם ישמעאל ועשיו, עיין שם.

ולפי זה מבואר אמאי כשיוסף נחסר פחד יעקב מירידה לגיהנם, דרך אצלו היו חיי הנפש (ואף לעולם הבא) תלויים בחיות של זרעו, ומפני זה מיאן להתנחם, ודו"ק.

***

ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה, (ל"ט י').

הנה בתחילה כתוב **ותאמר שכבה עמי, ועל זה כתוב וימאן, אכן היא המשיכה בדבריה, וכמו שכתוב ויהי כדברה אל יוסף וכו', אכן השתא כתוב ולא שמע אליה, ועוד הוסיף טעם לדבר לשכב אצלה להיות עמה.**

ולכאורה צריך ביאור מה ניתוסף בפעם השניה כשדברה אל יוסף, שעל זה כתוב שלא שמע אליה וכו'.

והנה התרגום של **ולא שמע אליה, הוא 'ולא קביל מינה', ומשמע שבאה באיזה טענה בדיבור שלה, ויוסף לא קיבל טענתה, וכמו שנתן הכתוב טעם**

בנותיו, וכל בנתיו פירוש כל מי שנקראת בת, אפילו כלותיו נמי, ודו"ק.

אך מה שעדיין צריך ביאור הוא, הא דכתיב **כל בניו, מה בא לרבות, ואפשר שכל בניו פשיטא להו דמרבה בני בניו, שהם נכללים עם בניו, ודו"ק⁶.**

***

ויקמו וכו' לנחמו וימאן להתנחם ויאמר כי ארד אל בני אבל שאלה, (ל"ד ל"ה).

ולכאורה צריך ביאור הוויכוח של בניו ובנותיו של יעקב עם אביהם, שהם קמו לנחמו, והוא מיאן, ועוד נתן טעם לדבריו, **כי ארד אל בני אבל שאלה.**

ונראה, דידוע שהאחים סברו שיוסף היה חייב מיתה⁷, ולפי זה הם נקטו שיוסף הוא בבחינת פסולת של יעקב, וכמו שלאברהם ויצחק היה פסולת, גם לאביהם יעקב יש⁸, אך יעקב חלק עליהם.

ובטעם הדבר נראה, דעיין רש"י ד"ה **אבל שאלה, שפירש על פי מדרשו, ששאלה זה גיהנם, וסימן זה היה מסור בידי מפי הגבורה, אם לא ימות אחד מבני בחיי, מובטח אני שאיני רואה גיהנם, ע"כ.**

וענין הבטחה זו, נראה לבאר על פי הא דאיתא בתענית (ה); אמר ליה רב נחמן לרב יצחק לימא מר מילתא וכו' אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן, יעקב

6) אכן כ"ז הוא לפי רש"י, אך עי' ברמב"ן שברר לו דרך אחרת, שכת' וז"ל, וכל בנתיו, בתו ובת בנו, ע"כ, ובפשוטו זה דינה ושרח בת אשר, ומשמע שאינו דורש כל, רק זה הדיוק, אכן רש"י מפרש כל לרבות, ועי' לקמן פר' ויגש (מ"ז ד), שרש"י פי' בנות בניו שזה שרח בת אשר ויוכבד בת לוי, ודו"ק, אך מ"מ צ"ב מה הפי' בנתיו שכת' שם, ועי' רמב"ן שם.

7) עי' בשלה"ק, ובאזה"ח ובספורנו ובחיד"א, ועוד.

8) אזוי ווי דער טאטע און זיידע.

של יון, ואם עומדים במבחן, אז זוכים להגילוי שכינה בפתח ביתם¹⁴.

והנה ענין גילוי שכינה זה שנתגלה דייקא על הפתח, עיין בזוהר הקדוש פרשת ויחי (רל"ח); שדרש הכתוב **לא תירא לביתה משלג** (מגינהם של שלג), **שכל ביתה לבוש שנים**, אל תקרי **שנים** אלא שנים וכו' מזוזה ונר חנוכה וכו', פירוש שעל ידי שלא נפלו בגינהם של שלג (שבא כעונש על מי שלא קיים מצות עשה), זכו לנר חנוכה בפתח הבית, שזה מקום המזוזה ונר חנוכה, ודו"ק.

ח

והנה גם מה שראובן הציל את יוסף היה באופן זה, דהנה כשראובן בא להציל את יוסף אמר לאחיו שישליכו אותו אל הבור, ולכאורה קשה איזה הצלה יש בזה, הרי כתוב **והבר רק אין בו מים**, ודרשו חז"ל אבל נחשים ועקרבים יש בו, ואם כן בזה גופא שיזרקו אותו אל הבור יהרגו אותו¹⁵.

14) ועי' לשון הרמב"ם פ"ג ה"ג מהל' חנוכה, ודו"ק.

15) ועי' מש"כ במהרש"א חגיגה (ג), בשם פענח רזא שהחליפו את הבור.

ועיין בזוהר הקדוש (קפ"ה), שכתב שעל ידי זריקת יוסף לבור רצה ראובן לבחון האם הוא צדיק או לא, עיין שם.

ומבואר שההצלה הייתה על ידי שניסה אותו, ומשום שנמצא צדיק ניצול, ודו"ק.

ויש לומר שזה המעשה אבות שהוא סימן לבנים, שיבוא זמן שיהיה נסיון של חשיכה, וכשיעמדו בנסיון, ויהיו **של"ם**, אז יצלו ויזכו לגילוי שכינה.

ולפי זה נראה שיש לבאר מה שאומרים בברכות נר חנוכה, שעשה נסים 'לאבותינו', פירוש על הנסים שנעשו ליוסף בהצלתו מן הבור, ודו"ק¹⁶.

והשתא מבואר שעל ידי **שהודאים נתנו ריח**, פירוש שראובן הציל את יוסף על ידי שבחן אותו שהוא צדיק ושל"ם, זה סימן לבנים שגם הם יעמדו בנסיון של יון, **ועל פתחינו כל מגדים**, ואז יזכו לגילוי שכינה במצוות נר חנוכה שעל הפתח, ודו"ק.

16) ועי' מש"כ בתיו"ט ביכורים (פ"א מ"ד), שמה שגר (שאבי אמו מישראל) יכול לומר לאבותינו הוא משום דקאי על אברהם יצחק ויעקב, ולא על אבותיו ממש, עיי"ש.

פרפראות/המשך

לדבר, שלא רצה להיות עימה לעולם הבא, (עיין רש"י).

ונראה, דהנה כבר אמרו חז"ל במדרש (הובא ברש"י), שכוננתה הייתה לשם שמים, ומפני שראתה באצטרולוגין שלה שעתידיה להעמיד בנים ממנו, ואינה יודעת אם ממנה אם מבתה, עיין שם.

והנה לפני מתן תורה היה הנהגה שאפשר לעשות עבירה לשמה (לשם שמים), עיין נזיר (כ"ג:)⁹.

ונראה שאחר שיוסף מיאן מפני האיסור, באה אליו בטענה חדשה שיעשו עבירה לשמה, ובאופן זה אין כאן איסור, אבל עדיין לא רצה יוסף לקבל דבריה.

ובביאור הדבר נראה, על פי מעשה שהיה בחכם אחד, שהגיע אליו אחד ואמר לו שברצונו לעבור עבירה, וענה לו החכם שילך לאכול ספק ערלה, וההוא אמר שלא לזה התכוין, אמר לו החכם, הרי אין ברצונך באמת לעבור עבירה, אלא סתם בעל תאוה אתה, רק רוצה למלאות תאוותך בטענה של לעבור עבירה, "רוח מינן", ודו"ק.

ונראה שזה הפירוש **ולא שמע אליה**, פירוש שלא קיבל יוסף את דבריה, מפני שאמר שאין ברצונה באמת לעשות עבירה לשמה, אלא **לשכב אצלה** בעולם הזה, שלא רצתה רק למלאות תאוותה, ומשום הכי לא רצה להיות עמה, פירוש בעולם הבא, 'לתו"ך גינה"ם' (עיין בעל הטורים), ודו"ק.

9) ועי' נפשה"ח ש"א פכ"ב.

בית המדרש אהל יעקב

ברוך הבא בשם ה'

ברגשי גיל שמחה והדרת כבוד, שמי חיים בשמחתה של תורה, הננו מקדמים בברכה את פני מעלת כבוד מכובדנו הנעלה, האי גברא רבא ויקירא, בעל תריסין במשנה ובגמרא, גבוה מעל גבוה, גדול מרבין שמו, דברי פיו חכמת חן, נעים למטה ונחמד למעלה, אב בחכמה ורך בשנים, סיני ועוקר הרים, פה מפיס מר' גליות, חכמתו תאיר פניו, יושב באהלה של תורה, חריף ובקי טובא

הגה"ח רבי אברהם ברוך בלוי שליט"א

לרגל עלותו לכהן פאר כרב בית מדרשנו החל בשב"ק חנוכה פרשת וישב הבעל"ט

With we are delighted to announce that
Rabbi Avrohom Blau
has been appointed as Rov of Ohel Yaakov

Please join us this
Shabbos Chanukah Parshas וישב
Tiferes Shlomo School
Danescroft Ave, NW4

Shacharis 9:00 | LeChaim approx 11:30